

Helena Koskinen & Janette Tolppi

helena.koskinen@ulapland.fi, janette.tolppi@ulapland.fi

Yliopistopedagogiset opinnot Lapin yliopistossa

Lapin yliopisto tarjoaa aikuiskoulutukseen suuntautuneita opettajan pedagogisia opintoja yhteensä 60 opintopistettä. Opinnot koostuvat kasvatustieteellisistä teoriaopinnoista, didaktisesti painottuneista opinnoista sekä ammatilliseen kehittymiseen ja tutkivaan työotteeseen liittyvistä opinnoista ja työssäoppimisesta. Perustutkinto-opiskelijoiden lisäksi opintoihin otetaan eri tieteenaloilta vähintään maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, joista osa kuuluu korkeakoulujen henkilöstöön.

Historia

Lapin yliopistossa yliopistopedagogisia opintoja alkoi järjestää Opetuksen kehittämispalvelut -yksikkö lyhytkestoisina henkilöstökoulutuksina. Opintojen tavoitteena oli tukea opetuksen kehittämistä sekä opiskelua ja oppimista. Koulutuksilla pyrittiin vaikuttamaan muun muassa henkilökohtaiseen opintojen suunnitteluun, kehittämään verkko-opetusta, uudistamaan tenttimiskäytäntöjä ja tehostamaan opinnäytetöiden ohjausta. Varsinaiset 25 opintopisteen yliopistopedagogiset opinnot käynnistettiin alkuaan samassa yliopiston yhteisessä yksikössä, josta tehtävä siirtyi vuonna 2005 kasvatustieteiden tiedekuntaan, Opetus- ja kasvatusalan täydennyskoulutusyksikköön.

Vuodesta 2009 alkaen yliopistopedagogisia opintoja on integroitu aikuiskoulutukseen painottuviin opettajan pedagogisiin opintoihin, jotka ovat laajuudeltaan 60 opintopistettä. Lapin korkeakoulukonsernin, johon kuuluvat Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu (31.12.2013 asti Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu), yhteistyö alkoi vuonna 2007, ja korkeakoulujen opetushenkilökunnalle on varattu vuosittain oma kiintiö opettajan pedagogisiin opintoihin, tai he ovat hakeutuneet opintoihin ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden kiintiössä. Pedagogisten opintojen opetusta ja opiskelumuotoja on kehitetty niin, että opiskelijat voivat suuntautua integroiduissa opinnoissa itse asettamiensa tavoitteiden mukaisesti muun muassa yliopisto- ja korkeakoulupedagogiikkaan.

Ajankohtaista opiskelua

Aikuiskoulutukseen suuntautuneita opettajan pedagogisia opintoja tarjotaan vuosittain, ja opintoaika on kolme

lukukautta. Vuosittain opintoihin hyväksytään noin 40 opiskelijaa: perustutkinto-opiskelijoiden lisäksi opintoihin otetaan eri tieteenaloilta vähintään maisteritutkinnon suorittaneita henkilöitä, joista osa kuuluu korkeakoulujen henkilöstöön. Viimeisten kymmenen vuoden aikana korkeakouluopetukseen suuntautuneita opiskelijoita on ollut vuosittain viidestä kahdeksaan. Koska ammattikorkeakoulujen opettajien kelpoisuusvaatimuksena on 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot, palvelee koulutus myös heitä. Vuosittain opintoja suorittaa lisäksi joitakin maahanmuuttajataustaisia, valintakriteerit täyttäviä henkilöitä.

Opinnot toteutetaan kumulatiivisen oppimisen ja blended learning -ajattelun mukaan. Opintoteemoihin johdattavat luennot ovat kaikille yhteiset, mutta teoriaa sovelletaan käytäntöön opintojen yleisten ja opiskelijan omien osaamistavoitteiden mukaan. Yksi suuntautumisista on yleisesti yliopisto- ja korkeakoulupedagogiikka. Opiskelijat tekevät oppimistehtävät oman intressinsä ja suuntautumisensa mukaisissa ryhmissä tai pareissa ja painottavat yksilötehtävissään suuntautumistaan. Keskeistä on, että oppimistehtävät suunnitellaan niin, että henkilökohtainen suuntautuminen ja erilaiset lähestymistavat ovat mahdollisia niin teoriassa kuin käytännössä. Suuntautuminen huomioidaan myös, kun opiskelija valitsee harjoittelupaikkaa. Näin yliopistopedagoginen lähestymistapa toteutuu opinnoissa. Lähitapaamisissa ja verkkotyöskentelyssä pyritään opiskelijalähtöisesti joustaviin opintoihin. Lähitapaamisissa ja verkkoluennolla, yksilö- ja ryhmätehtävillä sekä seminaarityöskentelyllä tuetaan opiskelijan työssäoppimista eli opetusharjoittelun suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä henkilökohtaisen asiantuntijuuden kehittymistä ja reflektiota.

Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma rakentuu teemoittain, ja osaamista-voitteet kiinnittyvät integroidusti teemoja tukeviin aihealueisiin, oppimistehtäviin sekä työssäoppimiseen. Keskeiset teemat ovat aikuisen oppiminen, opetuksen toteuttaminen ja oppimisen ohjaus, tutkiva työote ja työssäoppiminen sekä ammatillinen kehittyminen. Opinnot koostuvat seuraavista opintojaksoista (ks. Opinto-opas 2013–2014):

Kasvatustieteelliset teoriaopinnot, 20 op

- Johdatus kasvatustieteisiin, 6 op
- Kasvatus- ja kehityspsykologia, 5 op
- Koulutus, yhteiskunta ja kulttuuri, 5 op
- Oppimisen ja opetuksen suunnittelu, 4 op

Didaktisesti painottuneet opinnot, 13 op

- Oppimisympäristöt, opetuksen toteuttaminen ja oppimisen ohjaus, 10 op
- Esteettömän opetuksen perusteet, 3 op

Ammatillinen kehittyminen ja tutkiva työote, työssäoppiminen, 27 op

- Harjoittelu, 14 op
- Opettajuus ja ammatillinen kehittyminen, 5 op
- Tutkimus opettajan työn tukena, 8 op

Opintojen tarjoaja, resurssit ja henkilökunta

Opettajan pedagogiset opinnot järjestää kasvatustieteiden tiedekunnan Opetus- ja kasvatustieteiden täydennyskoulutusyksikkö. Tätä varten tiedekunnassa on yliopistonlehtori, ja lisäksi opetukseen ja ohjaukseen osallistuu vuosittain kasvatustieteiden tiedekunnan opetushenkilökuntaa sekä ulkopuolisia asiantuntijoita. Lisäksi täydennyskoulutusyksikön koulutuspäällikkö ja -sihteeri vastaavat opintojen hallinnoinnista ja koordinoinnista.

Harjoittelun toteuttaminen opinnoissa

Harjoittelu on keskeinen osa opintoja, ja opintojen osaamistavoitteet perustuvat työelämään. Korkeakouluissa jo työskentelevät tai korkeakouluopetukseen suuntautuvat hakeutuvat opetusharjoitteluun joko yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Ammattikorkeakoulujen ja yliopiston henkilöstö on harjoitellut myös itselle vieraassa korkeakoulussa ja perehtynyt näin toiseen toimintaympäristöön ja opetuksen käytänteisiin. Omassa työpaikassaan harjoittelevalta edellytetään oman opetustyön tai työyhteisön toiminnan kehittämistä harjoittelun aikana. Harjoittelussa opiskelija voi hyödyntää aiemmin hankkimaansa

osaamista sekä työelämäkokemuksiaan. Kollegiaalinen reflektointi ohjaavan opettajan kanssa avaa mahdollisuuksia oppiaineiden opetuksen kehittämiseen ja kollegiaaliseen asiantuntijuuden reflektioon.

Yliopistopedagoginen tutkimus

Lapin yliopistossa yliopistopedagogiselle tutkimukselle ei ole yliopiston yleisessä tutkimusstrategiassa kirjattu tavoitteita, vaan yliopisto- ja korkeakoulupedagogiikkaa tutkitaan henkilökunnan omien tutkimusintressien mukaan.

Painopistealueina ovat tutkivan opettajuuden tukeminen opettajankoulutuksen aikana; luokanopettajan ammatillisen kehittymisen, opettajaidentiteetin rakentumisen ja opettajan ajattelun ja toiminnan uudistumisen tukeminen opettajankoulutuksen aikana; opettajan pedagogisen osaamisen rakentumista tukevien sisältöjen ja tavoitteiden määrittäminen aikuiskoulutuksen kontekstissa sekä opetusmuotojen ja arvioinnin kehittäminen; aikuisopettajan ja -kouluttajan identiteetin ja ammatillisen kasvun reflektio; luokanopettajien täydennyskoulutuksen ja koulutuksen jatkuvan kehittymisen edistäminen; ongelmaperustainen pedagogiikka sekä tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön ja verkko-opiskelun kehittäminen.

Tulevaisuuden haasteet

Tulevaisuuden keskeinen kysymys on, miten yliopisto- ja korkeakoulupedagogisia opintoja tullaan järjestämään ja eriytetäänkö yliopistopedagogiset opinnot omaksi opintokokonaisuudekseen vai jatketaan nykyistä käytäntöä. Sisältöä ja menetelmiä kehitetään edelleen, ja konsernin tarpeet on talouden ja yhteistoiminnan kannalta tarkoituksenmukaista ottaa huomioon. Opettajan pedagogisissa opinnoissa painottuu jatkossa tieto- ja viestintätekniiikka opetuksessa ja sen edellyttämät tiedot ja taidot. Yliopisto- ja korkeakoulupedagogisen tutkimuksen kehittäminen on niin ikään tulevaisuuden haaste.

Helena Koskinen toimii yliopistonlehtorina ja Janette Tolppi koulutuspäällikkönä Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnassa.

LÄHTEET

Opinto-opas 2013–2014. *Opettajan pedagogiset opinnot (60 op)*. Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta, opetus- ja kasvatustieteiden täydennyskoulutusyksikkö. Viitattu 6.1.2014, <http://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=bcb4794e-56f7-48d1-a7e2-13079689b549>

Korkeakoulupedagogisissa julkaisuissa. Lapin yliopisto. Viitattu 6.1.2014, <http://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=c3053f36-7f00-4946-9806-7f69219221ed>